

суспільства, правозахисних організацій і міжнародних партнерів сприяє посиленню контролю за дотриманням прав людини в умовах надзвичайної ситуації. Однак, попри складні обставини, Україна демонструє прагнення зберегти демократичні засади та правову державу, де важливою умовою подальшого розвитку та зміцнення правового порядку залишається постійний моніторинг, юридична відповідальність і готовність до прогресивних реформ, які відповідають потребам людини з урахування вимогам сьогодення.

Список використаних джерел

1. Давиденко П. О. Механізм забезпечення конституційних прав людини в умовах воєнного стану : дис. ... док. філос. : 081 «Право». Національний юридичний ун-т імені Ярослава Мудрого. Харків, 2026. 254 с.
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 28. Ст. 250.
3. Конституція України: прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

МЕРДОВА Ольга, завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, професор, підполковник поліції

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ В КОНТЕКСТІ РОЗБУДОВА ПОТЕНЦІАЛУ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ВРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

Реформування правоохоронної системи в Україні, розпочате в контексті загальнодержавних перетворень, спрямоване на побудову ефективного та прозорого механізму забезпечення правопорядку, заснованого на принципах верховенства права та поваги до людської гідності. Ключовим завданням цього процесу є формування поліції, орієнтованої на потреби громади, здатної не лише протидіяти злочинності, але й ефективно забезпечувати та захищати права всіх категорій громадян, зокрема вразливих груп населення. До таких груп належать особи, що в силу об'єктивних обставин (вік, стан здоров'я, соціальне становище, етнічна приналежність, сексуальна орієнтація тощо) стикаються з підвищеними ризиками дискримінації, насильства та порушення їхніх прав.

Попри значні зусилля, що були докладені до оновлення матеріально-технічної бази та законодавчої основи, актуальним залишається питання підготовки кадрів, яка б відповідала новим викликам. Існуючі програми навчання поліцейських часто не враховують специфіки роботи з вразливими

групами, що призводить до недостатньої компетентності, відсутності належних психологічних та комунікативних навичок. Це, у свою чергу, може спричиняти випадки вторинної віктимізації, зневіри громадян у справедливості та зниження рівня довіри до правоохоронних органів.

Досліджуючи наукові здобутки вчених, слід зосередити увагу на роботах Морщук Т., Білоус О., Джафарової О., Коваленко В., Обшалов С., які досить поглиблено розглядали дане питання.

Функціонування Національної поліції України у сфері захисту прав і свобод людини є «багатогранною, а її результати залежать не лише від професіоналізму та лояльності поліцейських, а й від рівня довіри, тобто рівень довіри до правоохоронних органів суттєво впливає на їхню здатність встановлювати ефективну взаємодію з населенням, структурними підрозділами та окремими співробітниками, а також із громадськими організаціями та окремими громадянами. [1, ст.5].

Аналіз існуючих проблем сьогодення у системі підготовки працівників поліції та обґрунтування необхідності її модернізації в контексті розбудови потенціалу щодо забезпечення та захисту прав вразливих груп населення є однією з ключових потреб в підготовці працівників поліції. У даному дослідженні будуть розглянуті основні недоліки чинних освітніх програм, запропоновані шляхи їхнього вдосконалення, зокрема шляхом впровадження нових методик навчання, посилення міжвідомчої взаємодії та формування гендерно-чутливого та недискримінаційного підходу.

Результати дослідження дозволять сформулювати конкретні рекомендації для оптимізації освітнього процесу та підвищення ефективності поліцейської діяльності у роботі з найуразливішими верствами суспільства.

Чинна система підготовки поліцейських значною мірою зосереджена на загальних аспектах правознавства та тактики, що створює прогалини у спеціалізованих знаннях, необхідних для роботи з вразливими категоріями громадян. Зокрема, у навчальних планах часто бракує, по перше:

- Поглибленого вивчення прав людини та недискримінаційного законодавства, що виходить за рамки базових положень Конституції України та міжнародних конвенцій. Поліцейські потребують розуміння не лише загальних прав, а й специфічних механізмів захисту, передбачених для осіб з інвалідністю, представників ЛГБТК+ спільноти та інших меншин;

- Спеціалізованих модулів з психології та комунікації. Відсутність навичок емпатичного спілкування, надання першої психологічної допомоги та вміння встановлювати довірливий контакт є критичною проблемою, що особливо проявляється при роботі з постраждалими від травматичних подій, наприклад, домашнього насильства, чи дітьми-свідками злочинів;

- Подолання професійних стереотипів. Упередження щодо вразливих груп можуть суттєво впливати на якість розслідувань та захист прав. Навчальні програми мають включати компоненти, спрямовані на аналіз та подолання цих стереотипів, що сприятиме формуванню об'єктивного та неупередженого підходу.

На нашу думку, одними із базових шляхів вдосконалення підготовки працівників поліції щодо забезпечення та захисту вразливих груп населення

є їх навчання в правильному векторі, а саме організація навчання, а також підвищення кваліфікації поліцейських повинна базуватися на симуляційних тренінгах та кейс-стаді, тобто організація тренінгів, де поліцейські відпрацьовують алгоритми дій у змодельованих ситуаціях (наприклад, виїзд на сімейний конфлікт, де необхідно ідентифікувати ознаки насильства, або проведення опитування дитини). Це дозволяє не лише закріпити правові знання, а й розвинути навички прийняття рішень під тиском.

Наступним і не менш важливим кроком є залучення до підготовки поліцейських експертів, зокрема це можуть бути психологи, соціальні працівники, юристи-правозахисники (адвокати, представники) та представники громадських організацій. Їхній досвід і знання стануть цінним доповненням до психологів, соціальних працівників, юристів-правозахисників та представників громадських організацій. Їхній досвід і знання стануть цінним доповненням до теоретичного курсу, допомагаючи поліцейським краще розуміти специфіку соціальних проблем соціальних проблем.

Також слід вдосконалити міжвідомчу взаємодію, ефективний захист прав вразливих груп неможливий без системної співпраці поліції з іншими державними та недержавними структурами. Поліцейські повинні знати, які соціальні та медичні служби можуть надати допомогу постраждалим від насильства, куди направити дитину, яка опинилася у складних життєвих обставинах, чи як взаємодіяти з центрами реабілітації для осіб, що стали постраждалими від такого злочину, як торгівлі людьми.

Особливої уваги потребує питання підготовки кадрів правоохоронних органів, яке постало з початком військової агресії РФ проти України, в умовах воєнного стану пріоритети поліції зміщуються на виконання завдань, пов'язаних з обороною країни, забезпеченням громадської безпеки та порядку, а також боротьбою з диверсійно-розвідувальними групами. Це може призводити до того, що менше уваги приділяється захисту прав вразливих груп населення, які потребують особливої допомоги та підтримки.

Слід зазначити, що поліцейські можуть не мати достатньої підготовки для роботи з постраждалими від воєнних злочинів, внутрішньо переміщеними особами, дітьми, людьми похилого віку та особами з інвалідністю в умовах постійного стресу. Тож одним із ключових аспектів в підготовці кадрів на сьогодні є адаптації поліції до сучасних викликів. Брак спеціалізованих знань, психологічної стійкості та обмеженість ресурсів (транспорт, зв'язок, паливо) ускладнюють своєчасне надання допомоги та ефективне реагування на звернення.

Поліцейські, що працюють в умовах воєнного стану, часто стають свідками та подій, що призводить до психологічного вигорання та вторинної травматизації. Це може негативно впливати на їхню здатність до емпатії та належної комунікації з вразливими групами населення, які також перебувають у стані сильного стресу.

Для подолання цих проблем необхідно впроваджувати спеціалізовані програми навчання, які враховують особливості воєнного стану, забезпечувати психологічну підтримку для поліцейських та налагоджувати

тісну взаємодію з волонтерськими організаціями, соціальними службами та міжнародними гуманітарними місіями. Це дозволить зберегти довіру до поліції та забезпечити ефективний захист прав та свобод громадян, навіть у найскладніших умовах.

Список використаних джерел:

1. Васільєва, Л. Місце і роль Національної поліції в організаційно-правовому механізмі захисту прав і свобод людини в Україні, *Економічні горизонти*, 2025.

МИЦЬКА Олександр, доцент кафедри формування та розвитку професійної компетентності персоналу Державно-кримінально-виконавчої служби України Інституту професійного розвитку Пенітенціарної академії України, кандидат юридичних наук

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ

В умовах сучасних збройних конфліктів, особливо на тлі повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, особливу актуальність набуває питання дотримання прав військовополонених як законних учасників збройних конфліктів. Кожна людина від народження наділена комплексом невід’ємних прав та свобод, які є результатом її людської природи.

Відповідно, до ст. 4 Конвенції, військовополоненими вважаються особи, які беруть участь у збройних конфліктах міжнародного характеру і потрапили в полон до супротивника і мають особливий правовий статус, гарантований міжнародним гуманітарним правом[1].

Насамперед нормативно-правове забезпечення щодо утримання та поведження з військовополоненими визначається III Женевською конвенцією про поведження з військовополоненими 1949 року та національним законодавством.

Як правило, військовополонені є іноземцями і, перебуваючи під владою ворожої сторони, зберігають своє право на правосуб’єктність. Вони, як і всі інші люди на планеті мають певні особисті немайнові права. Немайнові права — це особисті права людини, і пов’язані із самою природою людини та її гідністю. Вони стосуються людської гідності, життя, здоров’я, свободи переконань, релігії тощо.

До основних немайнових прав військовополонених можна віднести:

- ❖ Право на життя.
- ❖ Право на повагу до особистості та людської гідності.
- ❖ Право на гуманне поведження.
- ❖ Право на свободу думки, совісті та релігії.